

rodoslovja z ozirom na korist in škodo naravnih sil. Ne bo napačno posvetiti pozornost tudi onim svetovnim telesom, ki jih vidimo s prostim očesom. Samoobsebi se ume, da samo najpotrebnejši. Res je, da sodi to bolj k zemljepisju nego k prirodoslovju, toda jaz bi si želel to v tem razpredelku. Cepljenju las in moralizovanju se ognimo povsod!

Oddelek ročnosti bo moral imeti štiri razpredelke. V prvem razpredelku bo nanizana snov iz telovadbe z ozirom na požlahtnenje dreves in trt. Pozabiti se ne bo smelo snaženja dreves, popravljanja orodja, pripravljanja gnoja, snaženja živine, dela v vrtu, na travniku, na polju, na pašniku in v gozdu. V drugem razpredelku bo nanizana snov iz risanja z ozirom na črteže hiše, gospodarskih poslopij, vrta, posestva in magari tudi jugoslovanskih ornamentov z ozirom na narodno obrt. V tretjem razpredelku bo nanizana snov iz ženskih ročnih del z ozirom na pletenje nogavic, šivanje perila in krpanje perila in obleke. V četrtem razpredelku bo nanizana snov iz petja z ozirom na najlepše narodne pesmi.

Ne trdim, da je načrt brez napak. Tem bi se končno odpomoglo potom treznega razmišljanja. Trdim pa, da je v tem načrtu nekoliko dobrih migljajev. Po teh in enakih migljajih skrbno sestavljena knjiga bi res dihala življenje. In novega življenja je treba našemu narodu, ako nečemo, da nam umre duševno. Narod brez duševne naobrazbe je jetičen. In jetika je huda bolezen. Izgovori radi obsežnosti in stroškov ne veljajo. Brez obsega in stroškov ne bo uspeha. Bolje nič, nego pa polovično delo. Knjiga za ponavljalne šole bo morala biti obenem tudi zvezda vodnica k primerni duševni naobrazbi slovenskega naroda. V vsaki slovenski hiši bo morala ležati vsaj po ena v vseh izdajah na polici in kazati še poznim rodovom, kako je napredovalo človeštvo in z njim tudi slovenski narod.

Nečuvemo!

Svojim očem nismo verjeli, ko smo čitali te dni v „Edinosti“, da je tržaški deželni šolski nadzornik Perschinka — rodem Čeh, po mišljenju strasten Nemec — doposlal ravnateljem goriških srednjih zavodov ukaz, ki z njim prepoveduje slovenskim dijakom odsedaj dalje vsako obiskovanje predstav v goriškem „Trg. domu“. Dalje je dijakom strogo prepovedano, posluževati se knjižnice „Narodne Prosvete“! Tudi časopisov ne smejo več čitati; sploh jim je zabranjeno posluževati se vsakega izobraževalnega sredstva, ki se nudi dijakom v „Trgovskem domu“. Tako so n. pr. dijaki dobivali pouk v klavirju, na goslih. To vse je sedaj prepovedano!

S tem činom se je nadzornik Perschinka pokazal avtokrata najtrše vrste, ki ne respektuje niti intencij ministrstva. Glasbeno društvo v Gorici dobiva celo podporo od vlade v namen, da poučuje mladino v glasbi!

Verjetno pa je, da je samodržcu Perschinki došla vzpodbuja iz Gorice za ta čin srednjeveškega nasilja. Od kod? Kdo ima interes na tem, da se vzkrati slehrni svobodni dihi dijakom, ki niso po godu kaki — politiški stranki?! Onim faktorjem naroda slovenskega, ki žele napredka in razvoja naše slo-

venske mladine, ki jim je na tem, da si le-ta širi obzorje in se usposablja za poznejše delo v javnem življenju, pa je sedaj v neizogibno dolžnost, da ne opuste nobenega sredstva v namen, da pridemo na jasno glade v rok v ukazu Perschinke in da se temu fanatiškemu Nemcu pokaže, da še ni absoluten vladar nad našo mladino v našem, doslej še nenemškem Primorju!

Od onih faktorjev, ki stoje nad nadzornikom Perschinko in ki jim je ta mož odgovoren za svoja dela, zahtevamo najodločnejše, da priobčijo javnosti tista dejstva, ki z njimi opravičuje Perschinka to svojo skrajno reakcionarno odredbo. Pove naj nam se, toda ne v splošnih frazah, ampak na podlagi konkretnih podatkov, jeli morda trpela potrebna disciplina, ali je morda trpel napredek dijakov v šoli zaradi tega, da so se goriški dijaki posluževali zgoraj navedenih sredstev v pospeševanje svoje splošne znanstvene in socialne naobrazbe in v širjenje svojega obzorja?!

Kdor kaznuje, naj tudi pove, zakaj kaznuje! Le tedaj, ako se je dokazalo, da je bila kazen opravičena, doseže poslednja svoj dobri namen. Zavest pa, da se je kaznovalo po krivici, je strup za mlada srca — strup, ki razjeda in kvari.

Z ukazom Perschinke se omeja vsaka svoboda dijakov, in to je vsekako huda, stroga kazen. In če se opravičenosti te kazni ne dokaže na jasen in nedvomen način, če se pokaže, da je to le šikana, ki ima svoj izvor v narodnem ali političnem antagonizmu, potem imamo posla z atentatom na humaniteto in na vsa načela zdrave in moderne pedagogike.

Ravno sedaj kriče Nemci — in pozivljajo pri tem na sodelovanje tudi nenemška plemena — za svobodo pouka, za svobodo vede, za svobodo dijaštva! Tu pa nastopa Nemec, ki hoče dijaštvo nenemške dežele kovati v verige in zabranjuje učeči se mladini, da bi se v svoje izpopolnjevanje posluževala tistih sredstev, ki jih more dobiti izven šole! Poznamo mišljenje in čuvstvanje gosp. Perschinke, a poznamo tudi politiške in strankarske razmere na Goriškem. S polnim prepričanjem domnevamo torej, da vzrokov v rečenem reakcionarnem ukazu ni iskati ne v pedagoških ali didaktičnih pomislekih, niti ne v skrbi za moralo in disciplino. Vzroki prihajajo marveč z narodno-politiškega polja! Oni ukaz je posledica politiškega zistema — služiti ima političnim intencijam!

Zato pa se ta ukaz dviga iz okvira stvari notranjega dijaškega življenja in prehaja na polje vprašanj, za katera se more in mora zanimati vsa javnost.

Zaradi čudnih narodnostnih in političnih razmer v naši državi je že prešlo v pregovor, da je pri nas vprašanje vsake šole — politikum. Znano mišljenje nadzornika Perschinke in sedanjim političnim kurs v Avstriji ne dopuščata nikakega dvoma, da je ta reakcionarni ukaz — politikum prve vrste.

Zato mu tudi naši politiki morajo posvetiti svojo pozornost in nesmejo dopuščati, da bi naše srednje šolstvo postalo pašalik ultranemškega Perschinke!

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Nasveti učiteljicam na kmetih.

Neki šolski nadzornik na Francoskem daje nekoliko nasvetov vašim učiteljicam. Iz teh besed je razvidno, kako razumeva on skupno delovanje teh kulturnih delavk. Smatramo za primerno, da te nasvete ponovimo na tem mestu. Prizadevajte si, svetujte ta nadzornik, napraviti iz malega svojega gospodarstva nekaj zgled za posnemo večjim gospodarjem v občini — kar se tiče reda in snage. Ne bojte se sprejemati v stanovanju deklic, obiskujočih šolo. Te bodo občudovala red, ki vlada v vašem stanovanju, hvalile vašo okusno uredbo ter si prizadevale, da vas posnemajo. Prizadevajte si, da zbudite v njih veselje do domačih opravkov; pokažite jim, na kak način se mora vse delati v dobro urejeni hiši. Razgovarjajte se z materami preprosto in presrečno. Naj vam ne bo žal nasvetov, ki jih pa morate deliti brez pedantstva v zadevah higijene, kuhinje, likanja in glede obleke sploh. Ako je katera izmed vaših učenk bolna, jo obiščite in posadite si jo na kolena ob času oskrbovanja. Pričite vsekdar na pomoč na ta način ondi, kjer morete prinesiti olajšavo v fiziškem uboštvo ali potolažiti pravno siromaštvo.

Ne skrivajte svojih nazorov, ki naj postanejo dobra in koristna hrana otrokom in staršem! Poleg razumne učiteljice naj govori iz vas vsekdar žensko srce, zakaj srce je v tem oziru najboljši delavec. Čemu naj bi se sramovale, ko bi vas učence videle z otiračo ali metlo v roki? Čemu zapirate okna ter spuščate zavese, kadar likate perilo ali pomivate posodo? Ali si mar prizadevate, pozvedeti za slehrno staro žensko, ki v vasi potrebuje vaše pomoči? Ali pomagata malemu, ubogemu otroku? Preprosto sedajte čim najpogosteje pri vratih kmeta na leseno klop in se razgovarjajte z materjo in hčerko o njih domačih zadevah. Uloga vaše učiteljice ni omejena samo na šolsko sobo. Njena dobrodejna, odgojevalna delavnost se mora pojaviti okrog nje, mora prešiniti v rodovine. Tu očitno visoka olika ne opravi ničesar. Kakršna tudi je naša nadarjenost in naše izpričevalo, ali se mar moremo hvaliti, da zaradi teh dveh izpremenimo občino v nekakšno učeno akademijo? Nasprotno, največji vpliv pravosti moremo razviti s svojim zgledom, s svojimi žrtvami, s svojo skromnostjo! Z eno besedo: tu je treba predvsem drugim budne skrbi in ljubezni do naroda.

Tako francoski nadzornik. Nemara, da se ti nasveti ne bodo dali vsi uveljaviti in tudi ne povsod prilagoditi pri nas, toda na splošno je ta stvar vredna omembe in je na svojem mestu, zakaj dokaj je vaših učiteljic, ki zaradi svoje napačno razumevane višine in slabo razumevanega poslanstva omejujejo svojo delavnost le na šolsko sobo, ne hoteč se v ostalem udeleževati nikakršnega posla v domačih zadevah svojih učenk in njih mater. Iz šole med narod! Ta ukaz velja tudi učiteljicam!

Od česa je odvisen uspeh učitelja?

Kakor tudi ima strokovnjaška priprava učitelja visok pomen ter je treba le obžalovati, ako se kdo ne more ponašati s teoretičnim in

praktičnim znanjem pedagogike, je treba vendarle priznati, da nimajo nič manjši pomen o se bne vrline, ki ustvarjajo okrog učitelja neko gotovo pravno atmosfero, ki je za njegov razvoj bodisi koristna ali tudi nekoristna. Zanimive opombe v tem predmetu je izrekel Karel Litte, eden izmed ameriških pedagogov; nekoliko posnetkov navajamo tu.

Trije vzroki so, ki zaradi njih učitelju njegov uk ne gre po sreči, in prvi izmed teh je slaba volja. Ničesar ni bolj zopernega in otožnega, kakor pogled na učitelja, ki se rad vjeda in huduje, čigar nestrpnost in neprestano nezadovoljnost mora okušati ves razred. Kdor hoče, da bi njegovo delo obrnilo sad, mora ob času tega dela pozabiti na lastne križe, in ako je njegovo slabo voljo smatrati kot posledica njegove bolehnosti, pa je mora zmagati z vsemi svojimi močmi. Slaba volja, ki se prinese z doma, se ne sme razbijati na učencih.

Dalje prihaja zbežnost, ki pridobiva dve obliki: ali se bega učitelj, ki ne razume tega, kar predava, ali pa se begajo učenci zaradi preveč visokih in ne dovolj jasno načrtanih zahtev. Le samo oni učitelj ima vpliv na učence, ki se zna v slehrnem položaju urno zorientirati ter izbrati samo to, kar je prilično in potrebno, ki nadvlada razlagano snov.

Končno pripada k razlogom, ki ovirajo uspeh, tudi raztresenost, razpršenost misli, ki te odvrta od poglobitve predmeta razlage. Naloga učitelja je: ohraniti v svojih rokah krmilo nad pozornostjo učencev in tekom znanja; torej ne sme privoliti v to, da bi učenci krenili stran od predmeta, obenem tudi pod vplivom mimoletno se vrivajočih misli otročjih vprašanj!

Ako hočeš biti dober učitelj, moraš imeti do učencev sočutje, ki pa vendar nima nič skupnega z občutljivostno slabostjo. To sočutje nam pomaga do tega, da razumemo naravo otrokovo; odkriva njegove pomanjkljivosti zaradi tega, ker jih hoče poboljšati; poišče sposobnosti in vrline, ker jih hoče razviti, ono kaže, kaj je primerno in kaj zopet ni primerno povedati otrokom, v čem jim je potrebno blažje prizanašanje ter iskrena izpodbuja ali pohvala. Dalje potrebuje učitelj vere, in sicer dvojnotere vere; vere v samega sebe ter v dober uspeh vzgoje in izobrazbe, ki se hoče veepti učencu, kakor tudi vere ali zaupanja v učenca, ki mu deli to izobrazbo. Brez te vere učitelj nikdar ne doseže zaželenega vpliva.

Končno se obrača Litte naravnost k učitelju z dvema nasvetoma, ki pa se morda utegneta zdeti komu nasprotna. Prvi svet se glasi: Bodite sami svoji! Bodite sami svoji, ogibajte se predsodkov v odnosu do učencev; ne trudite se, kazati se pred njimi za boljše ali slabše nego ste v resnici; ničesar ni namreč bolj smešnega nego to, da se učitelj pretvarja ali da hoče delati vtisk.

Drugi svet pa se glasi: Ne bodite izključno sami svoji! Znajte se ponižati ter se trudite, da se spoprijateljite z dušami in razumom učencev; naučite se jih navajati k dobremu in žrtvujte njih vrlinam svojo lastno všečnost in naklonjenost. Na drugi strani morate znati pospeti se nad to, kar ste dandanes. Dokažite na samem sebi, da ste danes plemenitejši, nego ste bili včeraj, boljše nego ste bili pred enim tednom, krepkejši in zvestejši svojim idealom nego poprej in ne odjenjajte v kopnenju po njih uresničenju — ne le zgolj v besedah, marveč tudi v dejanju, z lastnim življenjem!

Vesti iz Istre.

Znano je vsem tovarišicam in tovarišem Istre, da je naš deželni zbor v svojem predzadnjem zasedanju v mesecu decembru pr. l. sprejel nov deželni šolski zakon. Ko je bil pa pozvan v prošlem mesecu marcu t. l. na kratko, za ta deželni zbor zadnje zasedanje, so prenamenili naši deželni poslanci tudi zakon o volilnem redu. Prvi kakor tudi drugi nista za nas Slovane, dasiravno smo v večini, bogve kako pravična. No, za sedaj vzemimo to, in prihodnost nam prinese kaj boljšega — to vsaj upajmo. Zakon o volilni reformi, dasiravno je bil sprejet kasneje, je vendar danes že sankcioniran, medtem ko zakon za izboljšanje naših gmotnih razmer se še sedaj potika po predalih raznih ministrstev; vrata v dvorno pisarno niso še zanj odprta. Čemu? Vsak od nas se vpraša o tem, a nihče ne ve pozitiv-

Dalje v prilogi.

Pole! orgle bote vlekli
Kadar jih jeft fhpilov bom
Inu v turen k men pertekli
Kadar treba bo: Bom, bom.

10.
Vsadnizh ljube otrozhaje
Jeft tako nagovarim,
Pridte k meni, de vaf braje
In pifaje nauzhim,
Kir bo jabuk doft pernefu
Ta bo dobro glavo imu,
Al sa lafe ga bom frefu
Kir bo prasen k men perfu.

11.
Moje dobro sadershaje
Bo vřim farmanam v isgled,
Pitje, flandraje, kvartaje,
Tejga nemorem terpet.
She nkol nejfem piu jeft vina
In ga ne bom nikdar vezh,
Ko pak bo kaka botrina
Satu nemorem perfezh'.

12.
Vřako uro nu minuto
Bom vam na Piketu řtau,
De bi jeft, vezhna řfreta
Od vaf řhtole kaj nabrau.
Torej h kerřtu rad nořite
řzer ne bo otrokov nezh;
Ali tudi radi mřite
Ker je vaf taku prevezh.

13.
Koderkol bom řtau in řodu
Tam bom smřej Arje peu,
Zhe b' mi uřta kdo samafu
Bom pak zhes uřhefa peu,
Vřak nedel bo druga peiffem
Vřak nedel bo novi marřh,
Torej rad hodite lefem
Ker fe snajde vafř tovarřh.

14.
Kaj ne da je bla ta peiffem
Prov, prov lejpa lub kristjan?
Sdej pak ne grem prej od lefem
Dokler vam ta řvřt ne dam:

Vři vkup na kolejnah řtujte
In osřite fe v nebu,
ř mano sadni řřtikelz puřte
Na to Arijo taku:

15.
„Zeu řvejř nejma tazga Prima
Kakor je Naboreta;
řrezhna fara, ktera ima
Tazga gospod řhumofhřa.
Pedefet lejř řhe řhiveti
Daj Bog nafřmu řhumofhřu
Inu zhes řtu lejř vřeti
Od naf řarmanov řlovu.“ —

To Peiffem je slořhou, komponirov i na to viřho ali Arijo gor postavou:

FRANZE ZEPEZ,
řhkrozjanfki řhumofhřer, kakor tudi meshnar,
tejga 8. Novembra v tejmu lejřtu 1775.

Finis oder Ende
Bie froh sind meine Hřnde,
Kdor sna komponiraf taku
Ta je imeniten mořhnu.

nega odgovora. Jaz ne — ti ne. Menda bo vedel on? Bomo videli. —

Pojdimo k njemu! Kam? Prekasno je danes. Čas zato je bil dne 28. maja t. l. Tega dne je namreč zborovalo v Miljah okr. učiteljsko društvo italijanskih kolegov koprškega okraja, in to zborovanje smatram jaz sedaj za tretjo osebo, za tisti „on“. K njemu me je tedaj vlekl radovednost, podprta s tem, da služujem v bližini imenovanega mesta. Bil sem torej onega dne v Miljah. Prisoten sem bil pri zborovanju naših sosednih tovarišev od začetka do sklepa. V nastopnem pa hočem na kratko opisati to, kar sem zvedel o stvarih, zanimajočih tudi slovensko učiteljsko vse naše ožje domovine. Evo me!

Točno ob pol 10. uri otvorili tovariši predsednik Fr. Orbanich iz Pirana zborovanje. V svojem poročilu, ki je bilo precej obširno, opisal je tudi najnovejši vek zgodovine našega bodočega deželnega šolskega zakona tako-le:

Pred malo tedni se je potikal ta zakon po predalih ministrstva notranjih zadev. Kaj je to izskal, nam ni vedel povedati, in žalibog tudi jaz ne vem nič o tem. (Ve menda kdo — prosim, naj pojasni.) Ko je bil pa pred nekoliko dnevi na Dunaju odposlanec deželnega odbora istrskega, g. dr. Pogatschich, o zadevi deželnega volilnega reda — rekel je ta g. Orbanichu, da je bilo to dne 21. maja — so ga odposlali iz ministrstva za bogočastje in uk v dvorno pisarno cesarjevo. Tekom treh dni, tako je pisal imenovani g. odposlanec, dobi ta zakon najvišje potrjenje. Kako sta prišla predsednik in odposlanec do dopisovanja, tudi povem takoj. Orbanich je namreč zaznal, da pojde ta gospod na Dunaj in ga je zaradi tega naprosil, naj se zavzame za novi deželni naš šolski zakon. Drage volje je ta gospod zagotovil svojo pomoč, in kakor je čitati v prejšnjem, se je za stvar tudi pobrigal. Bil je osebno pri ekselenci Marchetu, in ta mu je povedal, da bo do dne 24. maja že vsa zadeva v dvorni pisarni predložena v končno rešitev.

Kar se tiče brzojava g. deželnega glavarja dr. Rizzija, doposlanega tržaškemu „Piccolu“, v katerem pravi, da mora priti ta novi zakon tudi v ministrsko konferenco, je pojasnil gosp. Pogatschich v pismu na tov. Orbanicha, in sicer je rekel naravnost, da so se o tem ministri že pomenkovali. Kako ne, saj bi moral biti po pismih odposlanca dež. odbora istrskega danes že sankcioniran ta-le naš tako težko pričakovani zakon! No, sklepa je po izvajanjih tov. Orbanicha se stvar bliža vendar enkrat končni rešitvi, samo to bo: Na Dunaju so se zmotili reči „po preteku treh mesecev“, — če ne bo let — izustili so besede „po preteku treh dni“. Ko to pišem, imamo ravno 30. maja, in če štejemo od 21. — datum pisma gospoda Pogatschicha — do danes, naštejemo celo 3 krat 3 dneve, in do danes ni še nikakega glasu o sankciji tega, za nas Slovane sicer nepravilnega deželnega šolskega zakona.

Ako se nam misli kaj dati, naj se nam takoj da, zakaj dovolj smo stradali in ne moremo več.

Ako ne bo do 8. junija t. l. publicirana sankcija o našem novem deželnem šolskem zakonu, so sklenili italijanski tovariši našega okraja, domeniti se istega dne ob priliki občnega zbora učiteljske zveze „Lega degl' inseganti“, kako in kaj jim bo početi, da se vendar enkrat pride do izboljšanja gmotnih naših razmer. To zborovanje se bo vršilo v Piranu, in če mi bo čas — žep seveda mora tudi v to dovoliti — dopuščaj, stopim tudi jaz dol. Razume pa se, da če dobimo do tega dne naznanilo, da je zakon že potrjen, ni treba izsiliti njega potrjenja in tudi ni treba iskati sredstev, kako izsiliti to. V nasprotnem slučaju, da do tega dneva ne bo še nič gotovega o regulaciji naših plač, početi moramo tudi mi kompaktno z njimi, dasiravno vemo, da so nekateri kolegi sosednih okrajev malo bolj sami svoji, a upa se, da se nam vendar enkrat pridružijo. Saj gre za skupni interes vseh nas in delati moramo vsi za enega, eden za vse. Tako mora biti, ali pravzaprav: tako bi moralo biti! Za naše nameravane demonstracije pred deželnim zborom v Kopru, so se odtegnili skupnemu nastopu tovariši — Italijani iz Poreča in iz Pulja. To ni bilo lepo, in to je bil tudi povod, da se je tega dne, t. j. na zborovanju v Miljah, izreklo ogorčenje nad enim predsednikov okrajnih učiteljskih društev prej imenovanih mest. Ako bo pa sedaj potreba, sila,

moramo vsi na noge, da, vsi, ne glede na to, da sem Slovenec, Hrvat ali Italijan, kakor tudi ne, ako sem Koper, Porečan itd. V boj za izboljšanje svojega gmotnega stanja moramo nastopiti z roko v roki! Tovariši, tovarišice! Na noge, skrajni je čas! Odbor našega slov. učiteljskega društva pa naj stopi v pismen stik z onim društvom v Piranu, in to zaradi tega, da bo mo vedeli, pri čem smo in kaj nam bo početi. Naj nas sedaj ne dobi nepripravljene kakor v marcu t. l.

Dovolj! Pustimo sedaj zakon v mirnem počitku, in trpimo še nadalje! Ali si moremo pomoči? Odgovor nam prinese tok časa.

Nočem popisati vsega tega zborovanja. Namen mi je, predočiti le to, kar zanima nas slovenske učitelje dežele Istre. Na dnevnem redu so bile tudi raznoterosti. Tovariš Zorzenon iz Milj se prvi oglasi za besedo ter predlaga: Odbor društva naj vstopi skupno z ostalimi odbori enakih društev v dogovor s političnim društvom za Italijane v Poreču v svrhu, da ta med svojih 23 kandidatov za bodoči deželni zbor istrski uvrsti tudi enega učitelja, ki naj ne bo političar, temveč, da rabim njegove besede: „Questi dev' essere maestro con l' animo e con la pelle!“ Enoglasno je sprejet ta predlog, a eden tam prisotnih tovarišev je še predlagal: Ako bi se političsko društvo branilo ugoditi zahtevi učiteljstva, naj nastopi to samo na svojo roko. Tudi obveljalo. „Učitelj mora biti naš zastopnik, on pozna naše razmere, on pozna naše stanje, kratko: on ve, kaj se pravi biti učitelj. Zato hočemo, zahtevamo tudi mi enega svojih v deželni zbor“ je govoril poslednji.

Italijanski naši kolegi bodo tedaj zahtevali enega svojih za deželnega poslanca. Kaj pa mi? Ali jih ne bomo posnemali! Moramo! Štirinajst je mandatov odmerjenih Hrvatom, pet Slovincem, skupno imamo tedaj Slovani Istre devetnajst poslancev, med katerimi mora biti zastopan tudi naš stan po poslancu-učitelju! Še bi kaj napisal, a — ne smem.

Sedaj še nekaj o udeležbi zborovanja, ki je bila kar ogromna. Skoro vsi so bili tu, kogar je pa zadrževal ta ali oni opravke, se je opravičil pismeno in dva celo telegrafično. — Pri nas ni kaj takega v navadi, a če bi se uvedlo to, bi gotovo ne delalo sramote nikomur. — Na tem zborovanju so bile prav častno zastopane učiteljice, bile so v večini. Kako je pa pri nas? Tožno — tožno! V delokrogu našega društva imamo bržkone sedemnajst učiteljic, 24 učiteljev. Skupno bi nas tedaj bilo 41. Kaj bi ne bilo lepo, ako bi se vsaj enkrat v letu snidli vsi skupaj? In lepo bi bilo tudi to: kdor ne more priti takrat, pokaži vsaj toliko vpljudnosti, da se pismeno ali bodisi kakorkoli opraviči pri društvenem odboru. Lepo bi to sicer bilo — a lepo ni! Cenjene tovarišice! Čas je tedaj, da se tudi ve predramite ter da skupno z nami nastopate za naš in svoj blagor. Imeli bomo tudi letos najbrž še en občni zbor, in če tega ne bo, se moramo vsi gotovo sniti na rednem zborovanju v maju prihodnjega leta. Zavedajte se tudi ve, in spomnite se, da ste uprežene v učiteljski stan kakor i mi moški. To bodi vam — to je nam v ponos! Brez izjeme vse prihitite, kakor vas kliče odborov glas na zborovanje, ter pokažite, da ste stanovsko zavedne, kakor vaše kolegije Italijanke, ki so bile zadnjič v Miljah na zborovanju v večini! Tudi ve nas lahko številno zmagate. Kako ne? Saj imamo tovariša med nami, ta je podpredsednik katoliškega izobraževalnega društva — predsednik je seveda g. kaplan — ki pravi: „Rajši se družim s fakini, da celo s cigani grem rajši k učitelji!“ Dokler imamo takih in podobnih, se prav lahko pripeti, da nas prekosite. Na uoge tedaj, in pokažite se, da se pa ve rajše družite z nami kot s kaplani, kakor je to storil tovariš podpredsednik kat. izobraževalnega društva. Dokler pa imamo takih in podobnih med nami, nam ni upati na boljše stanovskih organizacij. Prijateljice, prijatelji! Proč z osebnostmi, skupno na delo! Mnogo nas še čaka, in ako ne delamo skupno vsi za enega, eden za vse, ni nam upati v boljše bodočnost. Dan, ura, hip še — in — po nas bo! Ako smo pa dobro pripravljeni, vsi edini, naj pride, kar hoče, se lahko branimo. Skupna obramba, vzajemnost, ti nas očuvata bližajočega se navala. Kaj moramo pa mi storiti, da se postavimo v bran? Skupno z roko v roki moramo v boj! Kako se nam bo bojevati in sredstva za tak boj zvemo, kadar bomo vsi skupaj, zakaj več glav več ve. Skupaj pa smo lahko na zborovanjih. Ta so bila dosedaj pičlo obiskana. Odeležali so se jim nekateri tovariši, nekateri tovarišice, a imamo pa tudi takih bodisi tovarišic ali tovarišev, ki so bili vedno tu. Kaj pa, če bi mogli vsaj enkrat reči: vsi smo bili tu? Kako lepo bi bilo slišati besede iz ust tovariša predsednika: „Čast mi je otvarjati današnje zborovanje v prisotnosti vseh učiteljic in učiteljev, vseh članov našega društva, vseh učiteljic — učiteljev, službujočih v delokrogu našega društva.“ Lepo bi bilo to!

P. Uči.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slov. učiteljsko društvo za kočevski okraj je zborovalo dne 14. maja v Ribnici. Udeležba je bila sicer obilna; vendar smo pogrešali še marsikoga, ki bi bil lahko prišel k zborovanju. Take mlačneže je podpredsednik tov. Štefančič primerno pogrjal. (Ker ta očitavanja tangirajo tudi mlačneže drugih društev, priobčimo Štefančičev govor prihodnjic v celoti.) V svojem nagovoru se spomni tudi umrlega predsednika Fr. Gregorčiča, na kar se navzoči dvignejo s sedežev. S hvaležnostjo se spomni vrlih Sodražanov in Ribničanov, ki so se v obilnem številu udeležili pokojnikovega pogreba. Zahvalil je tudi tov. Tomšiča za krasni nagrobni govor. Po tajnikovem in blagajnikovem poročilu je predaval tov. Fink o ubogljivosti. V daljši razpravi je podal zborovalec temeljito navodilo, kako je ustvariti in ohraniti ubogljivost. Žel je živahno pohvalo za svoj trud. Za Gregorčičev nagrobni spomenik se bo prispevalo 100 kron iz društvene blagajnice. Tov. Verbič predlaga, da nabavi društvo preprotni skriptikon. V ta namen naj se naprosijo posojilnice za podporo. Sprejeto. Na predlog tov. Štefančiča je bila sprejeta sledeča resolucija: „Učiteljstvo, zbrano na današnjem zborovanju, izraža veselje nad kompromisom, ki se je dosegel v odseku za volilno reformo, v prepričanju, da je s tem odstranjena ovira za redno in plodonosno delovanje v deželnem zboru ter da bo tako sigurno prišlo na dnevni red prihodnjega zborovanja pereče vprašanje o učiteljskih plačah. Zatrduje tudi pričakuje, da bodo vse deželnozbornske stranke upoštevale žalostno istino, da je kupa našega materialnega trpljenja polna ter bodo že s človeškega stališča izboljšale naše stanje tako, kakor je primerno važnosti stanu in naraščajoči draginji.“ — Za prihodnje „Zavezino“ zborovanje so določeni sledeči delegati: Verbič, Tomšič, Grčar; namestnica L. Tomšičeva. V novi odbor so izvoljeni: Št. Tomšič, predsednik; M. Blahna, podpredsednica; B. Betriani, blagajnik; J. Zupančič, tajnik; F. Štefančič, odbornik. (Tov. Štefančič za sedaj ni hotel sprejeti predsedništva.) Brzojavno je pozdravil zborovanje bivši naš nadzornik gosp. Jos. Turk. Zborovalci so mu brzojavno odgovorili z obžalovanjem, da ga nimajo v svoji sredi. Pri obedu se je razvila živahna zabava, za katero je skrbel posebno tov. Verbič s svojim neprisljnim humorjem. — an —

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo svoj letni občni zbor dne 14. maja t. l. na Smarjetni gori nad Kranjem ob 2. popoldne. Udeležilo se ga je 26 tovarišev in tovarišic.

Predsednik Fr. Luznar pozdravi iskreno vse navzoče ude, posebno pa še g. prof. M. Pirnata, dr. Hacin, zastopnika prosvetnega ferialnega društva „Vesne“, zastopnika „Gorenjca“, g. tiskarja Iv. Lampreča, in tovariša Janko Zirovnika iz St. Vida nad Ljubljano. V toplih besedah se spominja umrle članice gospiče Evgenije Padarjeve, ki je umrla v Škofji Loki dne 15. aprila t. l., ter gospoda Petra Mayrja, ki je bil društvu vesčasni podporni član in zvest prijatelj učiteljstva. V znak sožalja se vzdignejo zborovalci s sedežev. Obeg pogreb se je udeležil odbor po svojih zastopnikih. Prvi se je položil na krsto lep venec z napisom, namesto venca umrlemu podpornemu članu pa je dal odbor „Dijaški kuhinji v Kranju“ 20 K. Predsednik je govoril nadalje obširneje o stanovski organizaciji.

O delovanju društva poroča tajnik V. Rus. Društvo šteje 2 častna, 7 podpornih in 43 pravih članov. Društvene zadeve so se obravnavale v 4 sejah, zborovanj pa je bilo v minulem društvenem letu dvoje: prvo dne 12. maja 1. l. v Podbrezjah, drugo pa 19. novembra v Kranju. Pri obeh je bilo po eno daljše predavanje. Prebero se važnejši dopisi, ki so došli društvu, in se razjasni, zakaj se niso izvršili nekateri že sprejeti predlogi.

K tajnikovemu poročilu se oglasi tovariš L. Perko, ki povprašuje, zakaj je pri društvu tako malo članov. Pojasnilo da tovarišica blagajničarka.

Iz poročila blagajničarke Janje Miklavčičeve posnemamo, da je imelo društvo 1907 l. 102 K dohodkov in 295 K 95 h stroškov, tako da je primanjkljaja 193 K 95 h. Primanjkljaj se je pokrnil iz društvenega imetja. K dohodkom pa niso še prišle obresti 200 K, ki jih dobi društvo vsako leto po Travnovi zapuščini. Sprejet je bil predlog tovariša L.

Perka, da se uvede pri društvu čekovni promet. Na predlog tovariša F. Čiuhe se volita z vzklikom za pregledovalca računov tovariša A. Mahkota in R. Zore.

Ker je bil gospod prof. F. Komatar, načelnik odbeka za knjigo „Kranjsko okrajno glavarstvo“, nujno zadržan, je prečital njegovo poročilo tov. A. Novak. Ta knjiga je razvrščena v dva dela: prvi del bo obsegal splošni geološki, kulturni, narodopisni in zemljepisni pregled, drugi del pa bo imel opise posameznih občin kranjskega okraja. Knjiga bo imela mnogo lepih slik, ki so jih prepustili v uporabo deloma brezplačno, deloma pa proti primerni odškodnini: „Slovenska Matica“, uradništvo „Dom in Sveta“ ter gospod župnik France Pokorn iz Besnice. Nekaj popolnoma novih slik bo napravil gospod Paulin, fotograf z Jesenic, tako tudi krasno panoramo s Smarjetne gore, ki izide tudi v povečani obliki. Knjigi bo pridejan zemljevid kranjskega in radovljanskega okraja v merilu 1:200.000. S posredovanjem gosp. dež. in drž. poslanca J. Pogačnika bo izvršil zemljevid vojaški geografski zavod na Dunaju. V pokritje stroškov je prejelo društvo doslej: 500 K od c. kr. okr. šol. sveta v Kranju, 50 K od g. J. Majdiča, trgovca v Kranju, in od kreditnega društva v Kranju tudi 50 K. Vsem darovalcem se je izrekla pismena zahvala. Knezoškofjski ordinarijat v Ljubljani je dovolil za sestavo zgodovine posameznih far in cerkv porabiti tozadnevne listine v raznih župnih arhivih. Razni strokovnjaki na zdravniškem, pravniškem, umetniškem in narodno-gospodarskem polju so obljubili svojo pomoč. V debato zaradi te knjige so posegli: J. Lapajne, K. Mahkota, prof. M. Pirnat in Fr. Luznar. Poudarjalo se je, da bo knjiga res prav zanimiva, za kar ima posebnih zaslug predvsem gospod prof. Fr. Komatar, pa tudi g. prof. M. Pirnat.

Imenom odbeka za izvenšolsko delovanje učiteljstva priporoča njega zapisnikar V. Rus, naj vsak član natančno prouči brošuro, ki jo je sestavil tov. A. Pesek. Člani tega odbeka so se takoj pri prvi seji odločili, da prevzame vsak izmed njih po en referat. Domačim razmeram primerno naj se razdeli socialno delo. Le kar je v praksi tudi izvedljivo, to naj se zasnuje. Da bo učinek zadovoljiv, naj se prime dela vsaka učiteljica in vsak učitelj v okraju. Društva za varstvo otrok in mladinskih oskrbo, ki se snujejo prav sedaj po raznih sodnih okrajih, naj podpira učiteljstvo z vso vmeno, toda šele tedaj, ko se bistveno izpremeni § 16. teh pravil tako, da ne bo po njem učiteljstvo zastopljeno.

Na predlog tovariša J. Lapajneto se izvoli zopet stari odbor; le namesto v Senožče premeščenega tovariša H. Paternosta stopi v odbor tov. R. Zore iz Predoselj. — Za delegate k letošnji skupščini učiteljske „Zaveze“, ki se vrši v Gorici, se izvolijo tovarišica A. Petrovičeva in tovariš L. Perko, J. Lapajne, A. Potočnik in Fr. Bojina.

Med slučajnostmi priporoča predsednik, da naj osnuje učiteljstvo v posameznih sodnih okrajih (Kranj, Škofja Loka, Trzin) svoje krožke. V teh naj se shaja vsaj enkrat v mesecu k skupnim sestankom.

Za Jan Legov nagrobni spomenik v Pragi se dovoli iz društvene blagajnice 20 K.

Tovariš J. Lapajne predlaga, naj priredi učiteljstvo kranjskega okraja jubilejski koncert v prid učiteljskemu konvikt. Po daljši debati se poveri to delo socialnemu odbeku.

Društvo se obrne s pozivom na deželno učiteljsko društvo, da napravi to potrebne korake pri deželni vladi zastran neke učiteljstvo žaleče zadeve.

Gosp. dr. Hacin pozdravlja zbrano učiteljstvo v ime prosvetnega društva „Vesne“, razloži pomen in namen snujočega se društva in prosi, naj pomaga učiteljstvo akademikom pri njihovem delu: dvigniti narodnost, izobrazbo, gmotno stanje in narodovo moralo v slovenskem ljudstvu.

Predsednik zaključuje zborovanje z nado, da se uresniči mnogi sklep na korist učiteljstvu in narodu.

Novi odbor se je takoj nato v svoji prvi seji konstituiral tako-le: Fr. Luznar, predsednik; A. Kmet, podpredsednik; V. Rus, tajnik; Janja Miklavčičeva, blagajničarka, I. Mallyeva, Fr. Ivanc in R. Zore, odborniki.

Postojnsko učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor na Razdrtem v tamkajšnjem novem in lepem šolskem poslopju dne 21. maja t. l. ob navzočnosti 40 članov in članic.

Zborovanje otvori tov. predsednik Drag. Česnik s pozdravom do vseh došlih tovarišev in tovarišic ter specialno gosp. okraj. šol. nadzornika Iv. Thuma, ki z očetovsko ljubavjo do učiteljstva izvršuje svoj težavni posel že 32 let. Zbor mu zakliče prisrčen „Živio“, na kar se preide k dnevnemu redu. Za zapisničarja se imenuje poleg tajnika še tovariša Starmana.

Na to poroča prvi tov. Drag. Česnik o točki: „Kako praznuj naše učiteljsko društvo 60 letni jubilej presvetlega cesarja Fr. J. I.?“ Na njegov predlog se sklene prirediti v ta namen v korist „Učiteljskemu konvikt“ slavnosten koncert v Postojni na dan okrajne učit. konference 27. junija t. l. ter isti dan izročiti gosp. okraj. glavarju v da-